

Tjänsteskrivelse

Datum

2025-01-14

Vår referens

Kristian Berghult

Utredningssekreterare

kristian.berghult@malmo.se

Remiss angående remiss Socialdepartementet - Aktivitetskrav inom försörjningsstödet - för arbete egenförsörjning och nationell likformighet (Ds 2024:29)

GYVF-2024-5687

Sammanfattning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fått möjlighet att inkomma med synpunkter på "Remiss från Socialdepartementet - Aktivitetskrav inom försörjningsstödet - för arbete egenförsörjning och nationell likformighet (Ds 2024:29)".

Utredningens uppdrag har varit att utreda hur ett aktivitetskrav inom försörjningsstödet kan införas. Socialnämnden föreslås vara skyldig att kräva deltagande i aktiviteter av en vuxen person som får försörjningsstöd sedan minst två månader. Utredningen har analyserat och tagit ställning till vilka samhällsnyttiga insatser som kan ingå i ett aktivitetskrav. De föreslagna författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Sammantaget föreslår gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden att anse att förslagen i utredningen i grunden är bra, men att det finns flera utmaningar. Det är en stor mängd individer som omfattas av förslagen och för nämndens verksamheter måste det tillföras ekonomiska medel för utbildnings- och vägledningsinsatser. De administrativa kraven ökar också genom utredningens förslag och i linje med detta måste staten erbjuda digitalt stöd i den administrativa hanteringen. Förvaltningen föreslår att nämnden bedömer att det är problematiskt att arbetsplatsförlagda aktiviteter begränsas till stadens kommunala förvaltningar.

Förslag till beslut

1. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden godkänner förvaltningens förslag till yttrande och överlämnar detsamma till kommunstyrelsen.
2. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Beslutsunderlag

- Remiss angående remiss Socialdepartementet - Aktivitetskrav inom försörjningsstödet - för arbete egenförsörjning och nationell likformighet (Ds 2024:29)
- Remiss Socialdepartementet - Aktivitetskrav inom försörjningsstödet - för arbete egenförsörjning och nationell likformighet (Ds 2024:29)
- Aktivitetskrav inom försörjningsstödet – för arbete, egenförsörjning och nationell likformighet (DS 2024:29)
- G-Tjänsteskrivelse GVN 2025-01-31 Remiss angående remiss Socialdepartementet - Aktivitetskrav inom försörjningsstödet - för arbete egenförsörjning och nationell likformighet (Ds 2024:29)
- Förslag till yttrande Remiss angående remiss Socialdepartementet - Aktivitetskrav inom försörjningsstödet - för arbete egenförsörjning och nationell likformighet (Ds 2024:29)

Beslutsplanering

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens arbetsutskott 2025-01-22

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2025-01-31

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fått möjlighet att inkomma med synpunkter på "Remiss från Socialdepartementet - Aktivitetskrav inom försörjningsstödet - för arbete egenförsörjning och nationell likformighet (Ds 2024:29)". I denna tjänsteskrivelse tas i huvudsak upp de frågor som påverkar nämndens verksamheter direkt eller indirekt.

Bakgrund

I april 2022 beslutade Regeringskansliet att ge en utredare i uppdrag att analysera och föreslå hur ett tillägg om aktivitetsplikt kunde införas i socialtjänstlagen. Enligt den ursprungliga uppdragsbeskrivningen skulle en aktivitetsplikt företrädesvis riktas till arbetslösa vuxna kvinnor och män som står till arbetsmarknadens förfogande och uppbär försörjningsstöd.

I mars 2023, efter regeringsskiftet, ändrades uppdraget. Den största förändringen var att utredaren nu ska utreda ett aktivitetskrav som ska riktas till vuxna män och kvinnor som tar emot försörjningsstöd. I tilläggsuppdraget lyfts bland annat också fram att utredaren ska analysera och ta ställning till vilka samhällsnyttiga insatser som kan ingå i ett aktivitetskrav. Utredarens uppdrag har således varit att utreda hur, inte om, ett

aktivitetskrav inom försörjningsstödet kan införas. De föreslagna författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Utredningen har i sitt arbete också identifierat tunga skäl för ett aktivitetskrav. Det handlar om att tidigt bryta passivitet hos den som uppbär försörjningsstöd, att stärka rättssäkerhet och likformighet, att motverka att försörjningsstödet blir en permanent försörjningskälla och att ta tillvara potentiell arbetskraft.

Utredningen ser ett antal övergripande utmaningar och risker med ett aktivitetskrav i linje med utredningens uppdrag. Aktivitetskravet ska vara ett komplement till andra insatser; det är en utmaning inte minst i relation till arbetsmarknadspolitiken.

Aktiviteterna ska vara både meningsfulla och på heltid, vilket kan vara svårt i praktiken givet begränsade offentliga resurser. En implicit målsättning om ökad tydlighet och likformighet ska dessutom vägas mot intresset av flexibilitet och anpassningsbarhet. Det senare följer av att både kommuner och de individer som kan komma i fråga för aktivitetskravet har mycket varierande behov och förutsättningar.

Insatser

Långa tider i bidragsberoende ökar riskerna för individen att mer permanent fastna i arbetslöshet och utanförskap. I det perspektivet är ett tydligt och tidigt krav på aktivitet, som innebär att tiden i passivitet förkortas, meningsfullt i sig.

För detta krävs att aktiviteterna till sin karaktär antingen är utvecklande för deltagarna och för dem närmare arbetsmarknaden och egen försörjning eller är samhällsnyttiga i den bemärkelsen att de tillför något av värde för samhället i stort.

Insatserna inom aktivitetskravet föreslås utgöras av

1. aktiviteter som syftar till att motivera individen eller öka hans eller hennes förmåga att ta ett arbete, påbörja en utbildning eller delta i andra insatser som har dessa syften,
2. aktiviteter som syftar till att öka individens språkliga förutsättningar att ta ett arbete, påbörja en utbildning eller delta i andra insatser som har dessa syften,
3. arbetsplatsförlagda aktiviteter inom en kommunal förvaltning,
4. aktiviteter inriktade på jobbsökande.

Insatserna inom aktivitetskravet ska enligt förslaget vara utformade på ett sådant sätt att personer som deltar är oförhindrade att ta en anställning och även i övrigt kan stå till arbetsmarknadens förfogande.

Målgrupp och tid för införande

Socialnämnden föreslås vara skyldig att kräva deltagande i aktiviteter av en vuxen person som får försörjningsstöd sedan minst två månader. Mot bakgrund av syftet med

aktivitetskravet har utredningen bedömt att kravet bör slå till så fort som möjligt. Samtidigt behöver socialnämnden enligt utredningen viss tid för att utreda individens behov, vid behov samråda med Arbetsförmedlingen och få fram en plats i en lämplig aktivitet.

Målgruppen är bred, med undantag för:

- de med heltidssysselsättning, studier, arbete, statliga, kommunala eller regionala insatser,
- pensionärer,
- de med sjukersättning,
- föräldralediga.

Kravet på deltagande ska enligt utredningens förslag anpassas till de övriga aktiviteter den enskilde har i form av arbete, studier eller andra statliga, kommunala eller regionala insatser. Tillsammans med dessa aktiviteter och individens övriga skyldigheter ska kravet motsvara vad den enskilde har förmåga att delta i, men inte överstiga 40 timmar per vecka.

Socialnämnden ska, när den ställer krav på en enskild att delta i insatser enligt aktivitetskravet, upprätta en individuell plan för insatserna. I planen ska rimlig tid avsättas för arbetssökande. Den föreslagna regleringen av aktivitetskravet är relativt allmänt hållen, bland annat på grund av både kommuners och individers olika förutsättningar. Det är därför viktigt att säkerställa att aktiviteterna fyller sitt syfte, att föra individen närmare arbetsmarknaden.

Samverkan

Utredningens förslag medför behov av god samordning och gemensam planering mellan kommunen och andra aktörer, i synnerhet Arbetsförmedlingen. Utredningen lämnar förslag rörande informationsöverföring mellan socialnämnden och Arbetsförmedlingen. Förslagen möjliggör för socialnämnden att tidsmässigt och innehållsligt anpassa aktiviteterna inom aktivitetskravet till insatser som individen får från Arbetsförmedlingen och för Arbetsförmedlingen att i sin planering beakta individens aktiviteter inom ramen för aktivitetskravet och progression till följd av dessa.

Förslagets övergripande konsekvenser

På sikt bedöms förslagen innebära att fler personer kommer att gå till arbete och egenförsörjning och att perioderna av försörjningsstödsberoende kommer att bli kortare. Förslagen bedöms också redan på kortare sikt innebära en viss minskning av antalet individer som får försörjningsstöd oberättigat. Sammantaget bedömer

utredningen därför att kommunernas totala kostnader för försörjningsstöd kommer att minska genom förslagen. Samtidigt bedöms kommunernas skatteintäkter öka genom att fler personer kommer att arbeta.

Förslagen bedöms leda till ny faktisk aktivitet för hittills inaktiva personer. För huvuddelen av de individer som kommer vara skyldiga att delta i aktiviteter enligt förslagen gäller samtidigt att de redan i dag torde ha aktiviteter i varierande omfattning hos kommunerna. Utredningen bedömer dock att tydligare reglering, tillsyn och uppföljning, i kombination med statlig ersättning i enlighet med finansieringsprincipen, generellt kan förväntas ha som konsekvens att aktiviteterna inom aktivitetskravet kommer att hålla högre kvalitet och skapa bättre förutsättningar för progression för individen än vad som är fallet utan ett aktivitetskrav.

Förslag till yttrande

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden yttrar sig i huvudsak endast om de frågor som påverkar nämndens verksamheter direkt eller indirekt.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden bedömer, mot bakgrund av den rad av utredningar som berör sakområdet ekonomiskt bistånd, att det för närvarande är svårt att till fullo överblicka konsekvenser av de förslag som lämnas gällande aktivitetskrav. Den nya socialtjänstlagen, som planeras träda i kraft i juli 2025, syftar till att göra socialtjänsten mer förebyggande, tillgänglig och kunskapsbaserad. Kommunala arbetsmarknadsinsatser är idag ett frivilligt åtagande för kommunerna. Enligt förslaget om aktivitetskrav ska kommuner åläggas att erbjuda insatser enligt socialtjänstlagen som möter behovet av meningsfull heltidssysselsättning. Nämnden är positiv till att insatserna regleras tydligare för att kunna erbjuda den enskilde stöd och för att kunna utnyttja potentiell arbetskraft.

Utredningens förslag påverkar stadens förvaltningar på följande sätt:

- Samtliga förvaltningar berörs när det gäller att tillgodose behovet av arbetsplatsförlagda aktiviteter inom kommunal förvaltning.
- Förskole- och grundskoleförvaltningen berörs avseende frågan om barnomsorg för barn vars föräldrar omfattas av aktivitetskravet.
- Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen berörs avseende utbildningsinsatser samt yrkes- och studievägledningsinsatser.
- Stadskontoret berörs i sitt uppdrag att verka i gränssnittet mellan näringslivets efterfrågan på arbetskraft och de arbetslösa Malmöbor som staden möter i arbetet med ekonomiskt bistånd och kommunala arbetsmarknadsinsatser.

Arbetsplatsförlagda aktiviteter

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden bedömer att det är problematiskt att arbetsplatsförlagda aktiviteter begränsas till stadens kommunala förvaltningar. Stadens arbetsplatser tar redan idag ett stort ansvar och erbjuder exempelvis praktikplatser till arbetssökande, arbetsuppgifter till personer i arbetsmarknadsanställningar, arbetsplatsförlagd utbildning till elever från olika utbildningar och sommarpraktikplatser för gymnasieungdomar. Dessutom innebär det en betydande utmaning att platserna inte får konkurrera med ordinarie arbetsuppgifter, vilket kräver en tät dialog med berörda fackliga organisationer.

Utbildningsinsatser

Målgruppen för aktivitetskravet måste få rimliga möjligheter att finansiera sina studier. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden bedömer att det är viktigt att det statliga studiestödssystemet möjliggör reella och attraktiva förutsättningar för enskilda till finansiering av reguljära studier för att därigenom lägga grund till förutsättning för förankring på arbetsmarknaden.

De utbildningsinsatser som i första hand skulle bli aktuella för målgruppen är sannolikt ”branschorientering” och sfi. För att insatserna ska fungera väl och för att individen ska få en meningsfull studiesituation, krävs en tydlig dialog och informationsöverföring mellan Arbetsförmedlingen, arbetsmarknads- och socialförvaltningen och gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen. Sfi kan läsas såväl i gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens regi som på folkhögskolor och det är svårt att bedöma hur aktivitetskravet skulle påverka antalet tillkommande sfi-elever i nämndens regi. Nämnden kommer sannolikt i anslutning till insatserna att behöva erbjuda studie- och yrkesvägledning till målgruppen.

Sammanfattande bedömning

Sammantaget bedömer nämnden att förslagen i utredningen i grunden är bra, men att det finns flera utmaningar. Utredningen gör bedömningen att totala kostnaden för försörjningsstöd kommer att minska genom förslaget. Samtidigt bedöms kommunernas skatteintäkter öka genom att fler personer kommer att arbeta. Det är en stor mängd individer som omfattas av förslagen och för nämndens verksamheter måste det tillföras ekonomiska medel för utbildnings- och vägledningsinsatser. Uppskattningsvis 4 600 Malmöbor ingår i målgruppen och kan behöva erbjudas insatser inom ramen för aktivitetskravet varje månad. De administrativa kraven ökar också genom utredningens förslag och i linje med detta måste staten erbjuda digitalt stöd i den administrativa hanteringen.

Ansvariga

Elena Zukauskaitė Avdelningschef
Anneli Schwartz Förvaltningschef